

LISZT BULLETTIN

Franz Liszt Kring

Oktober 2016

Martyn van den Hoek nieuwe voorzitter van de Franz Liszt Kring

In april van dit jaar ontving het bestuur van de Franz Liszt Kring een e-mail van Peter Scholcz, waarin deze zijn voornemen als voorzitter terug te treden kenbaar maakte. Na bijna dertig jaar voorzitterschap is dit een begrijpelijk besluit, vooral als men zich realiseert dat Peter de laatste jaren weer in zijn vaderland Hongarije werkzaam is – hij is artistiek adviseur van het nieuwe Muziekpaleis in Boedapest – en de 75-jarige leeftijd bereikt heeft.

Peter Scholcz studeerde muziektheorie aan het Béla Bartók Conservatorium in Boedapest. In 1966 besloot hij zich in Nederland te vestigen. Hij studeerde contrabas aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag en was nadien vele jaren als contrabassist aan het Nederlands Philharmonisch Orkest verbonden. In Utrecht studeerde Scholcz muziekwetenschap onder prof. Reeser, een studie die besloten werd met de doctoraalscriptie *Franz Liszt in Holland*, waarvan bepaalde onderwerpen tot artikels werden uitgewerkt die in vroege edities van het *Tijdschrift van de Franz Liszt Kring* zijn verschenen. Daarnaast ontwikkelde Peter Scholcz zich tot koordirigent en gaf met zijn Ferenc Liszt Chorus menig concert waarop de veronachtzaamde koormuziek van de Hongaarse componist centraal stond, maar ook die van Mosonyi

en Geza Frid vaak werd geprogrammeerd. Voor zijn niet aflatende inspanningen voor de Hongaarse muziek werd hij in 1997 door het Hongaarse ministerie van Onderwijs en Cultuur onderscheiden met de Pro Cultura Hungarica-prijs.

Ik denk namens velen te spreken als we Peter hartelijk danken voor zijn enorme inzet de muziek van Franz Liszt in Nederland beter bekend te maken. Weliswaar is er overal op de wereld na circa 1980 een opmerkelijke belangstelling groeiende voor het leven en werk van de kosmopolitische componist die in de 19^{de} eeuw zo van zich deed spreken, maar na de Eerste Wereldoorlog als gedateerd terzijde werd geschoven. Waar het Nederland betreft is deze

‘wederopstanding’ echter in niet onbelangrijke mate het gevolg van de activiteiten van de Franz Liszt Kring, waarvan Peter vanaf 1980 bestuurslid was; op 1 januari 1987 volgde hij Luc van Hasselt als voorzitter op.

Wij zijn blij te kunnen aankondigen dat de bekende pianist en Liszt-interpret Martyn van den Hoek bereid is gevonden de voorzittershamer over te nemen. Geboren in Rotterdam, studeerde hij aan het conservatorium in die stad. Verder gevormd werd zijn muzikale persoonlijkheid in Moskou, Boedapest en New York. Hij won de Eerste Prijs bij het Eerste



Afb. 1. Martyn van den Hoek en Peter Scholcz tijdens de laatste bestuursvergadering; foto Peter van Korlaar.

Internationaal Franz Liszt Pianoconcours te Utrecht (1986) en ontving het jaar daarna de Nederlandse Muziekprijs. Deze onderscheidingen openden voor hem de weg naar een wereldwijde concertpraktijk op alle mogelijke muzikale gebieden. Martyn van den Hoek maakte dertig cd's, waaronder producties met Naxos en Marco Polo. 'The Visions of Franz Liszt', vijf naar stemming gekleurde cd's, waren zijn bijdrage aan het Liszt-jaar 2011. Deze cd-serie zal in de komende jaren worden voortgezet.

Martyn van den Hoek kreeg in 1986 aan de Universität für Musik in Wenen en aan de Privat Universität Wien een positie als klavierleraar aangeboden. Sinds 2001 is hij als pianodocent verbonden aan de Hogeschool voor de Kunsten te Utrecht. In 2012 werd mede door hem de kamermuziekafdeling opgebouwd die nu vast bestanddeel van het curriculum van de HKU geworden is. Ook is hij de initiator van een samenwerking tussen de HKU en de Japanse SHOWA muziek-universiteit. Beide wapenfeiten zijn primeuren voor Nederland.

In toenemende mate raken zijn interesses ook meer in de richting media en technologie die nieuwe verbindingen tussen muziek, uitvoerder en omgeving mogelijk maken. Om hiervoor de

juiste mogelijkheden te scheppen werd 2015 de open-air concertserie 'Stiermarken bevleugelt...' in het leven geroepen, waarin hij met zijn vrouw, de Japanse pianiste Tomiko Kaneko, als pianoduo de kringloop van inspiratie op locatie voltrekt. Zijn creativiteit drukt zich ook uit in de organisatie van festivals waaronder een concertserie in de Richard Strauss-villa in Wenen, het holistisch Musik Zentral Festival in Bad Aussee (sinds 1997, met filiaal in Mérida, Yucatàn). Sinds 2010 leidt hij de serie 'Komponist aan de Waal' in de historische stad Zaltbommel. Dit festival baseert zich op gebruik van historische Erard piano's uit de tijd 1840-1885.

Op laatstgenoemde locatie zal Martyn, bij de officiële aanvaarding van zijn bestuursfunctie, in samenwerking met de St De Engelenbak een openbaar recital geven, het eerste in Nederland sinds het jaar 2000 (!). Een goede Liszt-traditie voortzettend zal het een benefietconcert worden, waarvan de opbrengst geheel ten goede komt aan de kas van de Franz Liszt Kring. Na afloop is er een eenvoudige receptie.

Wij hopen op uw aller komst bij dit bijzondere concert! Hier volgt het programma:

Peter gaat, Martyn komt, Liszt blijft...

Feestelijk concert ter gelegenheid van het overdragen van het voorzitterschap van de Franz Liszt Kring

Martyn van den Hoek speelt werken van Franz Liszt en Jenö Takacs

Uit 'Années de Pèlerinage - Première Année (Suisse)'	Franz Liszt
- Eglogue	
- Le mal du pays	
- Au Lac de Wallenstadt	
- Orage	
Tweede Ballade	Franz Liszt
Le Tombeau de Franz Liszt	Jenö Takacs
Bagatelle Sans Tonalité	Franz Liszt
Mephistowalzer Nr. 4	Franz Liszt
Mephistowalzer Nr. 1	Franz Liszt

Locatie: Gasthuiskapel te Zaltbommel, Gasthuisstraat 34.

Datum: zondagmiddag 6 november, aanvang 15:30 uur.

Entree: € 15,00; donateurs van de Franz Liszt Kring: €10,00; studenten: € 5,-.

Ramon van Engelenhoven is nu al een groot pianotalent!



Afb. 2. Ramon 'in actie' tijdens zijn recital in 's-Hertogenbosch; foto Peter van Korlaar.

Op uitnodiging van de Franz Liszt Kring gaf de jonge pianist Ramon van Engelenhoven op zaterdagmiddag 23 april een recital met louter werken van Frédéric Chopin en Franz Liszt. De Liszt Kring organiseerde dit recital in samenwerking met de 'Vrienden van Koffie bij de Piano' in het gastvrije huis van Guido & Madeleine van Elk in 's-Hertogenbosch.

Ramon van Engelenhoven speelt al piano vanaf zijn zesde jaar en hij was daarin succesvol, getuige het feit dat hij al verscheidene eerste prijzen in de wacht sleepte tijdens evenzovele pianoconcoursen, zoals het Steinway-concours in 2012, het Nationale Prinses Christina-concours in 2013 en de nationale selectie van de Lions Europeans Music Competition in 2013. Voorlopige bekroning was zijn eerste prijs tijdens de Grande Finale van het YPF-concours (de Young Pianist Foundation). Tijdens de finale speelde Ramon het Vijfde Pianoconcert van Sergej Prokofjev. Bovendien kreeg hij bij de uitreiking van de eerste prijs ook nog de 'Grand Prix Youri Egorov', als allereerste winnaar in Nederland. Dankzij deze prijs worden voor hem deuren geopend naar een concert met het Mariinsky Orkest o.l.v. niemand minder dan Valery Gergiev in Sint-Petersburg. Alle reden dus om nieuwsgierig uit te kijken naar dit piano-recital in de informele ambiance van een huiskamerconcert. Welnu, we werden op onze wenken bediend.

Op het programma prijken een aantal werken van Chopin en Liszt en hij had het zich met de keuze van deze werken niet gemakkelijk

gemaakt. Om met de statige Polonaise in fis, opus 44, als openingswerk te beginnen, daarvoor is moed en durf nodig. Je kon daarna als luisteraar op adem komen bij de bekende Nocturne in Es, opus 9 nr. 2. Maar daarna koos de pianist de prachtige maar ook veeleisende en dramatische Nocturne in c, opus 48 nr. 1. Alles wat Ramon van Engelenhoven uit zijn vingers laat klateren is smaakvol en weloverwogen. Zijn timing is prachtig van opbouw, er is geen detail dat aan zijn aandacht ontsnapt. Ramon nam de tijd voor het mooi opbouwen van diverse climaxen en liet de spanningsbogen langzaam vollopen met zijn energie. Een energie die tot uitbarsting kwam met razendsnelle loopjes en overdonderende fortissimo-passages. Alhoewel de grote Fazioli wat last had van detonaties (de pianostemmer bleef standby....) was dat nooit aan zijn in alles beheerste manier van spelen te wijten. Hij oogde ogenschijnlijk als een koele kikker, maar zeker was dat achter die façade een ongekende beheersing van de materie schuilging, met een enorme concentratie op het notenbeeld waarbij hij in staat was alles uit zijn hoofd te spelen. Het publiek toonde zich verbijsterd en opgetogen tegelijk. Zijn laatste werk, de bekende 'Dante-sonate' van Franz Liszt, hoorde ik precies 14 dagen tevoren nog van Mariam Batashvili (winnares van het Tiende Franz Liszt Pianoconcours) tijdens een besloten huisconcert in Amsterdam. Ik zou werkelijk niet weten welke interpretatie ik als beste zou moeten kiezen. Voor mij is Ramon nu al een zwaargewicht, terwijl hij toch pas in het derde jaar van zijn conservatoriumopleiding zit. Ramon van Engelenhoven gaat, als de voortekenen niet bedriegen, een grote toekomst als pianist tegemoet.

(PvK)

Toos Onderdenwijngaard 90 jaar

De pianiste Toos Onderdenwijngaard stond aan de wieg van de Franz Liszt Kring. Zij was samen met de musicoloog Luc van Hasselt, de antiquair Karel Lelieveld, de pianist en componist Sas Bunge en Max Hallesleben bestuurslid van het eerste uur en trad bijvoorbeeld op tijdens één der eerste huisconcerten in Den Haag, samen met de zangeres Marianne Dieleman, Sas Bunge en Willem Noske. Ook op festivals heeft Toos zich laten horen: in 1981 in Vredenburg met een programma getiteld



Afb. 3. Toos Onderdenwijngaard tijdens de uitvoering van Brahms Walzer; foto Christo Lelie.

‘Liszts onbekende kamermuziek’, en in 1991 tijdens de Liszt-marathon in de Wang-Zaal van de Beurs van Berlage te Amsterdam.

Een goede indruk van haar integere spel, zonder fratsen en sentimentaliteit, krijgt men bij het beluisteren van de reeks langspeelplaten die Toos deels al voor de oprichting van de Franz Liszt Kring had opgenomen en op het label Editio Laran van Max Hallesleben zijn verschenen: een eerste opname in stereo van de *Tödtentanz für Pianoforte allein*, een aantal late Liszt-werken (eerder dan Reinbert de Leeuw), een plaat met zelden gespeelde bewerkingen van Russische muziek, composities voor piano-vierhandig (samen met Martyn van den Hoek), en een langspeelplaat met onbekende kamermuziek. Een van haar mooiste opnamen vind ik persoonlijk die van de nog steeds ondergewaardeerde en zelden uitgevoerde *Rhapsodie nach Siebenbürgischen und Wälachischen Motiven*, die Liszt in het najaar van 1846 schreef naar aanleiding van zijn concerttour door het huidige Roemenië en Bulgarije. Veel van deze opnamen, gemaakt in een tijd waarin Leslie Howards ster nog moest rijzen, zijn nog niet zo lang geleden opnieuw op compact disc uitgebracht. Toos Onderdenwijngaard is dit jaar 90 jaar geworden, een feit dat met een feestelijk concert

in haar villa in Wassenaar is gevierd. Voor een select publiek opende de jarige zelf het programma met een selectie uit Brahms’ *Walzer* op 39: nu eens krachtig en briljant gespeeld alsof ze 45 was, dan weer met ‘Schmelz’ en een mooi gevoel voor het ritme van de wals, die in deze compositie in zo vele gedaanten opdoemt. Vervolgens was Toos te horen samen met haar sterleerling Petra Somlai in een vierhandige compositie van Schubert, het Rondo in D-groot, waarna Petra solistisch de *Ungarische Tänze* van J.N. Hummel liet horen. Het concert werd besloten door Martyn van den Hoek, die twee composities van François Couperin ten gehore bracht en voor de vuist weg een briljante speech hield, waarin Toos’ trouw aan de muziek en het muzikale handwerk (het klavier-spel) werd geroemd. Vervolgens werden de gasten genood in de tuin het glas te heffen – het was een heerlijke zomerdag in augustus – en in een voor deze gelegenheid opgebouwde tent te genieten van een heerlijk diner.

Het bestuur van de Franz Liszt Kring dankt Toos Onderdenwijngaard voor haar levenslange inzet voor de muziek van de componist wiens leven en oeuvre ons allen boeit en inspireert, en hoopt dat zij nog vele jaren in ons midden mag zijn! (AB)

Korte berichten

• Mengjie Han in TivoliVredenburg

Mengjie Han, prijswinnaar van het Tiende Franz Liszt Pianoconcours, is op woensdag 26 oktober in TivoliVredenburg te horen samen met twee andere concourswinnaars, Elise Besemer en Pieter van Loenen, die een gedeelde tweede prijs op Het Nederlands Violonconcours ontvingen. Op het programma prijken onder andere *Die Zelle in Nonnenwerth* en *La lugubre gondola* in de versie voor viool en piano. Het concert begint om 20:00 uur. Voor meer informatie zie:

<https://www.tivolivredenburg.nl/nl/agenda>.

• Masterclass Jerome Rose in Leeuwenbergh

Ter voorbereiding op de elfde editie van het Liszt Concours geeft de Amerikaanse pianist Jerome Rose (1938) op zaterdag 22 en zondag 23 oktober een openbare masterclass in het rijksmonument Leeuwenbergh te Utrecht. Voor meer informatie zie de hierboven vermelde website van TivoliVredenburg.

• Cd-release Mariam Batsashvili

Eind oktober brengt de pianiste Mariam Batsashvili, eersteprjswinnaar van het Tiende Internationaal Franz Liszt Pianoconcours, een nieuwe cd uit met daarop 'Early Transcriptions' van Marcello, Händel en, vooral, Liszt. De cd-presentatie vindt plaats op 29 oktober na haar recital in de Edensche Concertzaal met op het programma uitsluitend werken van Franz Liszt. Zie voor meer informatie: www.edenscheconcertzaal.nl.

• Liszt-festival Raiding 2017

Net als voorgaande jaren bestaat het Liszt-festival Raiding in 2017 eigenlijk uit drie korte festivals. Het lentefestival loopt van 22 – 26 maart, het zomerfestival van 21 – 25 juni en het herfstfestival van 16 – 22 oktober. Voor informatie over de altijd boeiende programma's en kaarten wordt verwezen naar www.lisztfestival.at.

Detlef Altenburg gestorven

De bekende Duitse musicoloog en Liszt-kenner Detlef Altenburg is enkele maanden geleden op 69-jarige leeftijd plotseling overleden. Daarmee is een van de steunpilaren waarop de 'Liszt-Pflege' in Weimar rustte, ineengestort. Prof. Dr. Altenburg was als directeur van het Instituut voor Muziekwetenschap Weimar – Jena verbonden aan de Hochschule für Musik Franz Liszt en was vice-voorzitter van het Franz Liszt Gesellschaft Weimar. Daarnaast was hij de man achter de nieuwe uitgave van de *Sämtliche Schriften* van Franz Liszt, waarvan onder zijn redactie tot op heden vier delen zijn verschenen. Ook de reeks 'Weimarer Liszt-Studien' stond onder zijn supervisie. Aan beide reeksen heeft hij als schrijver zelf waardevolle bijdragen geleverd. Ook de prachtige, naar aanleiding van de tentoonstellingen in het Liszt-jaar 2011 uitgegeven catalogus bevat menige bijdrage van zijn hand, bijdragen die uitblinken door grote kennis en veelzijdigheid.



Afb. 4. Detlef Altenburg bij de in het Liszt-Haus bewaarde buste van Franz Liszt, door Bartolini in 1838 uit marmer gehouwen; foto Maik Schuck.

En alsof dit alles nog niet voldoende is, was Prof. Altenburg – die overigens sinds 1999 op de benedenverdieping van de Altenburg woonde (!) – lid van de Deutsche Musikrat, had een leidinggevende positie binnen de RISM (Répertoire International des Sources Musicales), een project dat de ontsluiting van muzikale bronnen wereldwijd coördineert, en was sinds 2009 de voorzitter van de International Liszt Association, een Hongaars initiatief om de verschillende Liszt-gezelschappen onder één noemer te brengen en gezamenlijk activiteiten te ondernemen. Ik herinner me een vergadering in Parijs waarvoor ik vanuit Nederland was afgevaardigd, waarop hij klaagde over de tientallen e-mails die hem dagelijks

overspoelden en hij gramstorig ‘de cholera en pest van de 21^{ste} eeuw’ noemde. Men kan zich voorstellen dat de enorme hoeveelheid werk en hoge druk die zijn talrijke posities met zich meebrachten hem op den duur teveel zijn geworden.

Detlef Altenburg was een krachtige persoonlijkheid, een leider die de Liszt-wereld veel dank verschuldigd is.

(AB)

Liszt - 12 Études d'exécution transcendante

Al in de jaren '60 van de vorige eeuw was Daniël Wayenberg de bekendste klassieke pianist van Nederland, en stellig ook de populairste. Wie van een zekere leeftijd is zal zich nog zijn Gershwintertolkingen op TV herinneren. Wayenberg heeft altijd veel voor Liszt gedaan. Zo trad hij meerdere malen en op indrukwekkende wijze op tijdens onze Liszt Festivals die in de jaren '80 in Muziekcentrum Vredenburg werden gehouden en maakt hij al vele jaren deel uit van het Comité van aanbeveling van de Franz Liszt Kring.

Bijzonder is dat Daniel Wayenberg, onlangs 87 jaar geworden, nog volop speelt. In zijn concerten beperkt hij zich overwegend tot kleinere zalen en vaak treedt hij tegenwoordig op samen met het ongeveer 70 jaar jongere pianotalent Martin Oei. Maar in zijn repertoire beperkt Wayenberg, die de eeuwige jeugd lijkt te hebben, zich allerm minst tot het kleine, getuige de spectaculaire cd met Liszts *12 Études d'exécution transcendante*. Zoals bekend verondersteld mag worden is dit muziek die technisch het uiterste van de vertolker vraagt. Feit is dat Wayenberg er ook vele jaren over gedaan heeft, voordat hij op zijn 86^{ste} dit project durfde en ook kon realiseren. Daarmee vestigt hij ongetwijfeld het wereldrecord van de oudste pianist ooit die deze werken op cd heeft gezet!

Zoals vrijwel iedereen koos Wayenberg ervoor de laatste, definitieve versie uit 1851 op te nemen, waarbij Liszt zijn *Grandes Études* uit 1838 (op hun beurt gebaseerd op zijn jeugd-etudes uit 1826) aanpaste en deels van suggestieve titels voorzag. Onder Wayenbergs nog altijd trefzekere handen klinken de etudes ronduit monumentaal. De pianist weet de zeer uiteenlopende karakters overtuigend uit te beelden. Sommige etudes, met name nr. 2 (*Molto vivace*), zouden wellicht gebaat zijn bij een rankere en helderder toon, maar daar-



Afb. 5. De cover van Daniël Wayenbergs laatste (?) cd.

tegenover staan in alle etudes vele passages die even sfeervol als indrukwekkend zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor *Harmonies du soir* waarin hij een veelheid aan kleuren en stemmingen realiseert. In *Mazeppa* (nr. 4) laat Wayenberg het paard waarop de Oekraïense held vastgebonden ligt, woest over de steppe galopperen. Bijzonder geslaagd is ook *Feux follets* (Dwaallichten), waarin Wayenberg kristalhelder en parelend pianospel laat horen.

Het betreft een Super Audio CD die voortreffelijk klinkt. De vleugel, een krachtige Steinway met veel bas, klinkt er behoorlijk direct op. Al met al een felicitatie waard!

Liszt – *Études d'exécution transcendante pour le piano*
Daniel Wayenberg, piano
Lyrinx LYR 2297

(CL)

Les élèves de Liszt: Figures connues et inconnues

Onder deze titel zag in 2011 Deel 10 van de serie *Quaderni dell'Instituto Liszt* het licht. De compilatie artikelen is de schriftelijke neerslag van het symposium dat in juni 2008 in Angers gehouden werd onder patronage van de Université François-Rabelais te Tours en de Fondazione Instituto Liszt te Bologna. De redactie van dit congresboek was in handen van Malou Haine, Nicolas Dufetel en Cécile Reynaud.

De inhoudsopgave vermeldt dertien door gerenommeerde Liszt-kenners geschreven

studies, die alle handelen over leerlingen van Liszt. Tot de belangwekkendste bijdragen behoort die van Malou Haine, die diep ingaat op de sleutelroman *Miss Träumerei* van de Amerikaanse Liszt-leerling Albert Morris Bagby. Bagby volgde van 1882 tot 1885 de masterclasses van Liszt, maar ontpopte zich, teruggekeerd naar New York, vooral als organisator van concertseries en schrijver. Over zijn verblijf in Weimar en zijn amicale betrekkingen met Franz Liszt publiceerde hij een tweetal artikels en het genoemde *Miss Träumerei. A Weimar Idyl*. Hoewel de roman deels fictief is, voegt deze in de Liszt-literatuur nog niet eerder besproken bron – goed gelezen – veel toe aan onze kennis over de zomercursussen in Weimar. Liszt zelf speelt in dit boek de hoofdrol, maar ook Carl Gille, Alexander Gottschalg, Xavier Scharwenka, de violiste Arma Senkrah, Adèle aus der Ohe, Arthur Friedheim en de Nederlander Max van der Sandt figureren op menige bladzijde van dit uiterst zeldzame boekje. Laten we hopen dat Malou Haine's wens, dit boek geannoteerd opnieuw uit te geven, spoedig werkelijkheid zal worden!

De Amerikaanse musicologe Rena Charnin Mueller heeft zich verdiept in de betrekkingen die Liszt met de genoemde Arma Senkrah had. Senkrah is vooral bekend vanwege de bij de fotograaf Louis Held genomen foto's waarop ze door de oude Franz Liszt begeleid wordt, foto's waarmee ze haar carrière vleugels wist te geven. Na lezing van dit artikel komt men tot een meer positief beeld van deze zonder twijfel begaafde musicienne, die een tragisch leven leidde en in het jaar 1900 zelfmoord heeft gepleegd.

Interessant ook is de uitvoerige studie van David Butler Cannata over Adèle aus der Ohe, niet een van de bekendste Liszt-leerlingen, maar wel een van de beste. Zij had les van Liszt van 1877 tot 1884; daarna stond ze in persoonlijk contact met Tsjajkovski en Rachmaninov en heeft haar leven lang deze drie componisten in haar programma's geëerd. Zo speelde ze bij haar debuut in Amerika Liszts Eerste Pianoconcert in de Steinway Hall te New York en was ze vijf jaar later de solist in Tsjajkowski's Eerste Pianoconcert onder directie van de componist zelf ter gelegenheid van de opening van de Carnegie Hall. Adèle aus der Ohe stierf vergeten

en verarmd in 1937 in Berlijn. Een collega die haar af en toe een hartelijke brief zond en wat geld toestopte was niemand minder dan Sergej Rachmaninov, die haar als pianist zeer hoog schatte. Hun correspondentie staat afgedrukt in deze grondige, belangwekkende studie van bijna vijftig bladzijden lengte.

Met overslaan van verschillende andere interessante artikelen tot besluit nog een enkel woord over Bruno Moysans artikel over Moritz Rosenthal: *Le legs de Moritz Rosenthal, héritier de Liszt et de Chopin*. Moysan, die een groot kenner van historische klaviermethoden is, analyseert de elementen van Rosenthals pianistiek die terug te voeren zijn op die van Czerny, Chopin en Liszt (Rosenthal was, voorafgaand aan zijn lessen bij Liszt, een leerling van Josef Dachs, een leerling van Czerny, en Mikuli). Daarnaast geeft hij details over de door Rosenthal samen met Ludwig Schytte geschreven *Schule des höheren Klavierspiels: Technische Studien bis zur höchsten Ausbildung*, en besluit met de bespreking van Rosenthals belangwekkende geschrift *The Old and the New School of Piano Playing*. Kortom, we hebben hier een bijdrage die vooral voor pianisten en geïnteresseerden in de geschiedenis van het klavierspel buitengewoon leerzaam is. Voor hen die geïnteresseerd zijn in de 'Nachwuchs' van Franz Liszt, is deze uitgave een welkome aanvulling!

Quaderni dell' Istituto Liszt 10, diretta da Rossana Dalmonte

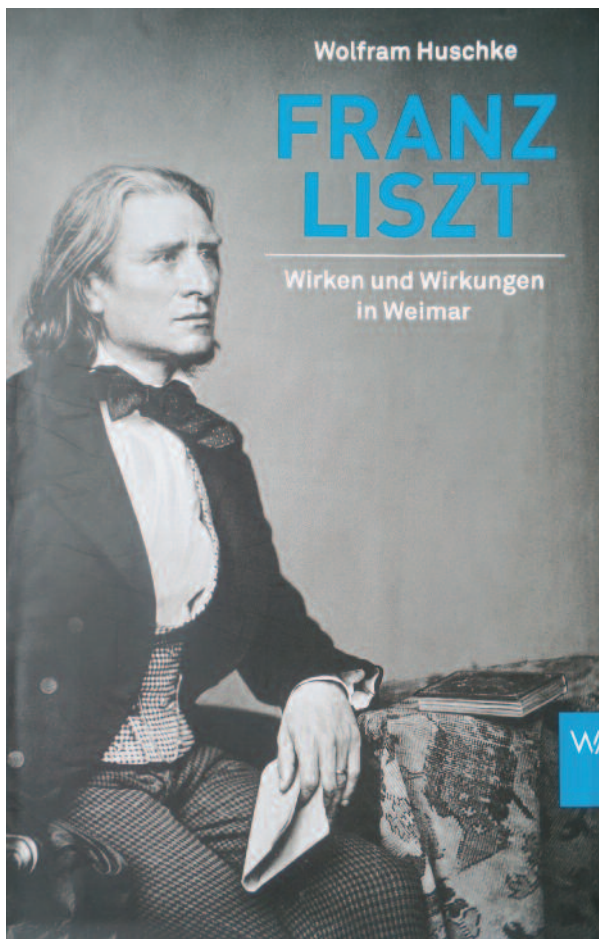
Rugginenti Editore, Milaan, 2011

ISBN 978-88-7665-681-7

(AB)

Franz Liszt - Wirken und Wirkungen in Weimar

In het Liszt-jaar 2011 kwam nog een ander boek uit, waarvan een bespreking in het *Liszt Bulletin* niet misstaat: *Franz Liszt – Wirken und Wirkungen in Weimar*, geschreven door Wolfram Huschke. Het 392 tellende geschrift kent twee delen. In het eerste deel wordt op basis van de rijke Weimarse archieven Liszts leven en werken in Weimar opnieuw opgetrokken, waarbij soms nog niet eerder geraadpleegd bronnenmateriaal gebruikt wordt. Van Liszts eerste bezoek aan Weimar in 1840 tot een overzicht van de



Afb. 6. De cover van Huschke's *Franz Liszt – Wirken und Wirkungen in Weimar*.

'Gedenkkonzerte' na Liszts dood komt alles overzichtelijk ingedeeld aan bod. Er is geen ander op deze wereld die het muziekleven van het Athene aan de Ilm, en in het bijzonder Liszts plaats daarin, zo doorgrond heeft als Wolfram Huschke; het boek getuigt van een enorme kennis, maar is desondanks goed leesbaar.

In het tweede deel, *Erben verpflichtet: Weimar und Franz Liszt (1886-2011)*, wordt de lijn tot in het heden doorgetrokken en bespreekt de schrijver op eenzelfde grondige wijze de 'Liszt-Pflege' in Weimar: de transformatie van de Hofgärtnerei tot Liszt-museum, de oprichting van de 'Liszt-Stiftung', de realisatie van het Goethe- und Schiller-Archiv waarin op den duur honderden manuscripten van Liszt zouden worden ondergebracht, de Liszt-Gesamtausgabe waaraan groten als Busoni en d'Albert meewerkten, de onthulling van het Liszt-Denkmal in het Park an der Ilm in het Liszt-jaar 1911 – alles komt ter sprake en wordt met afbeeldingen geïllustreerd. Uiteraard komt de rol van Peter Raabe, vele jaren de kustor van

het Liszt-Museum en de grote man bij het in kaart brengen van het enorme oeuvre van Franz Liszt, uitvoerig aan bod. Ook de verdiensten van Bruno Hinze-Reinhold worden op menige bladzijde gememoreerd, de pianist die de Liszt-fakkelt hoog hield, ook toen wereldwijd de belangstelling voor diens muziek afnam. Voor de ware Liszt-liefhebber en Weimaringanger is dit boek een must! De alles tezamen 98 afbeeldingen zijn katerngewijs afgedrukt in zwart-wit, zodat de prijs betaalbaar bleef.

Wolfram Huschke, *Franz Liszt – Wirken und Wirkungen in Weimar*.

Weimarer Verlagsgesellschaft, Weimar, 2010.

ISBN-nummer: 978-3-941830-11-0.

(AB)





Het (niet volledige) bestuur van de Franz Liszt Kring.

Van links naar rechts: Peter van Korlaar, Albert Brussee, Christo Lelie, Jan Marisse Huizing, Martyn van den Hoek, Toos Onderdenwijngaard, Peter Scholcz en Frederic Voorn; afwezig waren Johan Verrest, Aad Jordaans en Yoram Ish-Hurwitz; foto Peter van Korlaar.

Eindredactie: Albert Brussee (AB)

Met bijdragen van Peter van Korlaar (PvK) en Christo Lelie (CL).

Lay-out: Joop Berkhout

Het bestuur van de Franz Liszt Kring wordt gevormd door: Martyn van den Hoek – voorzitter;
 Christo Lelie – vice-voorzitter; Frederic Voorn – eerste secretaris;
 Jan Marisse Huizing – tweede secretaris (coördinatie huisconcerten);
 Johan Verrest – eerste penningmeester; Peter van Korlaar – tweede penningmeester;
 en bestuursleden Toos Onderdenwijngaard, Albert Brussee (eindredactie Liszt Bulletin),
 Yoram Ish-Hurwitz (webmaster) en Aad Jordaans (sponsorwerving)

Bankrekening NL07 RABO 0365512613 ten name van Stichting Franz Liszt Kring
 Bank Identificatie Code (BIC): RABONL2U